

TREDNISTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna L. nadstr.). Uradno ure za stranke so od 10. do 11. popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

KAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21⁰⁰, polletna K 10⁸⁰, četrtletna K 5⁴⁰, mesečna K 1⁸⁰; za Nemčijo celoletno K 26⁴⁰; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36[—].

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna pettivrstična 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštnine proste.

Stev. 614.

V Ljubljani, v torek dne 24. junija 1913.

Leto III.

Rešitev iz ljudstva.

V petek, preden se je državni zbor razšel, je podal sodrug dr. Adler v imenu socialnih demokratov predlog, da naj se skliče prihodnja seja zbornice na dan 8. julija. Socialistični predlog je bil odklonjen. Dr. Adler seveda sam ni upal, da bo sprejet, kajti kadar naše meščanske stranke kapitulirajo pred vlado, tedaj kapitulirajo temeljito in najmočnejša lokomotiva jih ne bi premaknila s stališča strahopetnosti. Vključ temu je bil Adlerjev predlog potreben, da se je mogla konstatirati moštost junakov, ki obljubujejo pri volitvah ljudstvu zlate gore, pa se v parlamentu zgranejo kakor pipec, kadar grof Stürgkh malo zarohni.

Dr. Adler je dejal, da grede socialistični poslanci z občutkom sramu na počitnice, katerih ne morejo preprečiti. In dejali bi, da je bilo tisti trenotek vse zbornice sram. Kajti te zgodnje počitnice pomenijo zmago grofa Stürgkha nad parlamentom, poraz državnega zbora in izraz njegove neskončne slabosti. S tem, da so se poslanci dali poslali domov, so priznali tako nemoč, tako klavno neobčujnost, da ni mogoče nič drugega, kakor da jih je sram.

Socialistov pri tem ne zadene krivda. Hoteli so delati, zahtevali so nadaljevanje zasedanja, če pa je večina poljubila zato grofa Stürgkha, da si je sama izjavljala, da je zasedanje že meseca julija potrebno, jo zadene vsa odgovornost za strahopetno ponižanje in za škodovanje ljudstva.

Pustimo za danes na stran vprašanje, koliko nujnega dela ostane vsled teh izsiljenih počitnic neresenega. Še važnejše je morda vprašanje, koliko ugleda je izgubil državni zbor in koliko se je ojačil absolutizem, ki venomer ruje in snuje pod odejo navideznega, nikoli pa odkritosrčno ne priznane konstitucionalizma. Povsod bi se morda čudno zdelo, da se po skoraj petdesetih letih ustave še govori o absolutizmu. V Avstriji se žal mora govoriti o njem, ker se ni premagani kljub odgovornemu ministru, vključ parlamentu in vključ splošni volilni pravici. Pa ne le da ni premagan; še drznejši je postal, še s smelejšimi koraki se izkuša približati svojem cilju.

Stürgkhova vlada je bila že ob nastopu pozdravljena s splošnim nezaupanjem. Ko je baron Gautsch odstopil v skoraj nerazumljivi nervoznosti, ga je spremito kakor beseda odpuščanja priznanje, da ni hotel rabiti § 14. In ko je njegov naučni minister zasedel izpraznjeno mesto, je šel glas po vsej deželi, da prihaja s § 14, v žepu. Ali grof Stürgkh ne vlada s tem ominoznim paragrafom. To se pravi: On ne izdaja ordonanc na njega podlagi namesto zakonov. Le v žepu ga ima. In kadarkoli izkušajo meščanske stranke pokazati malo svoje volje, seže grof Stürgkh v žep, gospode poslance pa spreletava zona, kakor da tiči tam nabit revolver.

Med vlado in parlamentom je strasten boj, ne zaradi nasprotnega naziranja o tem ali onem

predmetu, ampak zaradi temeljnega vprašanja: **Ce ima v Avstriji odločevati parlament ali vlada.** Zagrižen je ta boj, kakor da gre za življenje in smrt; igra pa dobiva vedno in vedno vlada. Peraz sledi v parlamentu porazu, samozavest vlade in njena moč narašča, državni zbor pa postaja od dne do dne brezpomembnejši. Le mašina je še, ki glasuje od slučaja do slučaja za to ali ono vladno zahtevo; kadar je ponižno izvršila predpisano nalogo, ugasne grof Stürgkh ogenj pod kotlom in mašina se da postaviti v kot.

Ta parlament nima ne volje ne moči; in kolikor v njem oboje peša, toliko bolj narašča sila vlade. Za oči imamo še parlament, dejansko imamo absolutizem.

In iz tega državnega zbora ni več pričakovati rešitve. Slabost meščanskih strank je že prevelika. Kapituliranje jim je postala navada, same ne verjamejo več v možnost poguma. Zdaj se že ne more govoriti o boju. Sic volo, sic jubeo — pravi grof Stürgkh; in: Zgodi se tvoja volja, o gospod! — odgovarjajo meščanske stranke. Če pa ni rešitve iz parlamenta, mora priti od drugod. In samo ljudstvo je more poroditi.

So li volilci poslali v državni zbor poslance, zato da delajo vsaki vladi štafažo in izpolnjujejo njene ukaze kakor rekruti? Leta 1848, so se avstrijski narodi na barikadah bojevali za ustavo. Imajo li 1913. leta parlament zato, da pomaga povzdigniti absolutizem? Zakoni iz ljudske volje so bili ideal naših dedov. Naj li vnuki mirno gledamo, da ni ljudska volja toliko vredna kolikor oslova senca, medtem ko kakšen Berchtold lahko kakor Bog odločuje o usodi narodov in kakšen Stürgkh odpira in zapira vrata parlamenta kakor pastir, ki goni čredo iz hleva in v hlev?

Samo iz ljudstva more priti rešitev, ki je mogoča, ako se razširi socialistična misel v zadnje vas, ako se vsak prepričan sodrug loti dela in pripravla tla do prihodnjih volitev, ako se vsi, ki so se naveščali tega klavnega življenja, zbero okoli zastave socializma.

Kaj pomenijo vsa malenkostna vprašanja dnevnih prepričkov, če je na kocki svoboda ljudstva? Z najraznovrstnejšimi vladami smo imeli izkušnje; vse so bile bivstveno nasprotne parlamentu, vse so služile reakciji, ki vodi v absolutizem. In kaj čaka avstrijske narode, ako bo smela pešiča predrznih kreator odločiti brez ljudske besede, so nam svarično pokazali zadnji meseci.

Ako nimajo meščanske stranke poguma za boj, ga imajo socialisti. Močna socialna demokracija v državnem zboru ponudi tudi ta parlament in ga postavi na lastne noge, da bo splošen boj za pravice ljudstva, za svobodo in napredek, boja zoper reakcijo in absolutizem.

Zrakoplovi za vojsko.

Tisoč in tisoč let je človeštvo sanjalo in hrepenelo, da bi se moglo brezperotno leteti, ki ga teža z vso silo privlači na zemljo, dvigniti iz prahu in poleteti v značne višave kakor ptič. Na zemlji je premagal vse daljave. Nešteta sredstva je izumel za premikanje, po suhem in po vodi lahko potuje iz kraja v kraj, v zemeljske globočine si zna izkopati pot in v ledeno puščavo je prodrl na skrajnem severu in na skrajnem jugu. Ali dolgo je trajalo, preden je dobil tudi ozračje v svojo oblast, in ko je prvi od človeške roke sestavljeni aparat ne le obstal v zraku, temveč splaval po volji njegovega voditelja neodvisno od vetrovih strui, je bil to eden največjih triumfov človeškega duha.

Misliti bi bilo, da bo prvo vprašanje ob taki iznajdbi, kakšen dobiček da bo imelo človeštvo od nje, kakšna revolucija bo nastala v prometu, koliko udobnosti bo porodila, koliko bo znanosti olajšaneza dela. Ali družabne razmere so zašle na tako pot, da so vsa ta vprašanja zaostala za drugim, ki sili v ospredje, kadarkoli iztrga človeški um prirodni kakšno novo tajnost. Militarizem je hotel vedeti, kaj bo on profitiral od epohalne iznajdbe.

Čudno življenje živi to človeštvo! Ustvarjeno je za to zemljo, na kateri je posamezniku odmerjena dosti pičila doba, prekratka, da bi mogel spoznati svoje domovanje, še veliko bolj prekratka, da bi se mu mogel um naučiti vsega, po čemur hrepeni tembolj, čimbolj okuša znanje, ki mu je omogočeno. Bilo bi pač razumljivo, če bi človek vložil vse svoje sile, da bi podaljšal svoje življenje in se združeval in organiziral, da bi čim uspešneje dosegel ta namen. Vsakovrstne pripomočke mu daje veda; krepkejšo zdravje in daljše življenje ne bi bila nikakršna utopija. Ali kako malo je prizadevanje za ohranitev življenja, in koliko ga je za ugonablanje, za ubijanje in uničevanje! Kdor vpraša naravo, čemu je ustvarila človeka, pa se ozre po velikanski organizaciji umora, si ne more zatajiti resnice, da smo zašli v blaznost.

Osvojitve zraka je prvi trenotek privabila militarizem. Medtem ko je ostalo letanje po zraku za meščansko življenje še skoraj brez

praktičnega pomena, daši bi svetovnemu prometu lahko mogočno koristilo, so se vojske polastile čudovite iznajdbe in se pripravljajo za klanje v zraku.

Tudi Avstrija ima svoje vojaške pilote. Velik park letalnih strojev je nakupljen za militaristične namene. Ali naenkrat ne zadostujejo gospodom aeroplani. Pred kratkim je bil na Dunaju nemški grof Zeppelin s svojim velikanskim zrakoplovom, in prav ob tistem času je šel po časopisju glas, da namerava avstrijska vojska upravo nakupiti pet takih zračnih ladij za človekoljubne namene militarizma.

Govoriti vojaškim bogovom o bremenih, ki jih prenaša ljudstvo le še s skrajnim naporom in ob zanemarjanju mnogo važnejših potreb, je brez pomena, ker ima militarizem za to le gluha ušesa. Za skrbi in težave ljudstva se ni nikoli brigal. Ali v tej stvari je nekaj drugega, kar bi moralo tudi vojaške učenjake odpraviti od te misli. Tak »Zeppelin« je sicer jako lepa reč in stari nemški grof, ki ga je izumel, zaslužil priznanje in slavo in hvaležnost človeštva. Ali za vojne namene so njegove zračne ladje brez pomena in vsaka krona, ki bi jo država izdala za njih nabavo, bi bila vržena v vodo. Takih kron pa bi bilo treba preklekano veliko, zakaj en sam Zeppelinov zrakoplov velja najmanj milijon, pristan, v katerem se more varno shraniti, pa še več. Pravili pa so, da hočejo nakupiti šest takih ladij in jih namestiti v šestih mestih. Finančna plač tega načrta je jasna.

Vsa ta zračna mornarica pa bi bila kar za parado. Tak Zeppelinov zrakoplov je blizu 200 metrov dolg in ima do petdeset metrov v premeru. Pač je to impozanten ptič, ali v slučaju vojne mu ne bi velikost nič koristila, pač pa bi bila lahko njegov pogin. Kajti taka ladja je velikanski cilj, ki ga ni težko zadeti. In prva krogla ga lahko uniči. En strel — in ponosnega zrakoplova ni več.

Tudi gibčnost takega velikana je omejena. Ko se je grof Zeppelin pripeljal na Dunaj, je silno presenetil Dunajčane, kajti pričakovali so ga šele drugi dan. A ker je bilo vreme v pondeljek ugodno, ga je Zeppelin hitro izrazil, pa

ni hotel čakati do torka. In res so morali njegovi ljudje drugi dan, ko so se vračali, izbrati za svoje potovanje povsem drugo smer, nego so jo bili nameravali. Plavalji so v torek veliko počasneje kakor v pondeljek, in če bi bil prišel močnejši veter, bi bili morali najbrže med potjo še enkrat izpremeniti smer ali pa se predčasno spustiti na tla.

Neprimerno svobodnejši je mali samolet, ki frči resnično kakor ptič po zraku, ne le pred vetrom, ampak tudi proti vetru, hitreje kakor zrakoplov. In dočim plava Zeppelin par sto metrov visoko, se dvigajo letalci do deset kilometrov v zrak. En sam pilot, ki se dvigne nad zrakoplov, ga pa lahko uniči, medtem ko je njegov stroj tako majhen cilj, da skoraj brez strahu pred tujim orožjem lahko križari po zraku.

Na Zeppelinovih zrakoplovihi hočejo namestiti številne strojne puške. Ali kaj naj to pomaga, če je nemogoče zavarovati ogromni balon zoper napade? Ako dobi velikanska oblačna cigara luknjo, da izpuhti plin, ji vse strojne puške nič ne pomagajo.

Ne gre torej le za to, da bi veljala nabava takih kolosov lepo število milijonov, ki ne rastejo ljudstvu na gnojišču. Vsi milijoni za take zrakoplove bi bili žrtvovani brez vsake koristi, tudi brez koristi za militarizem. Za prometne potrebe v miru bo Zeppelin morda jako dober; za vojsko ni za nič. Vsakega vinarja bi bilo škoda. In že zdaj se mora energično protestirati zoper take nakupe, s katerimi bi se denar metal skozi okno.

Kmetijska šola na Grmu.

Dr. Slanc.

(Dalje.)

Tako je imel evropski kmet v Rodbertu Jagetzovu, nemškem veleposestniku in bivšem nemškem ministru, svojega dobrega prijatelja. Ta je leta 1858 do 1869 razmotril življenje kmeta in ta je zahteval, da se kmetijava varuje kot najtrdnjša podlaga vsega gospodarstva, da se je ne sme pustiti zadolžiti več, kakor do polovice vrednosti kmetovega zemljiškega imetja, da država posojuje kmetu denar in si ga vrača po davkih in manjših zneskih in da se naj tudi dote drugih otrok plačujejo po državi. Kmetija je po Robertu Jagetzovu javnega pomena in vsa javnost naj pripomore, da se utrdi njena gospodarska tla. Ta Robert Jagetzov je bil tudi učitelj Marxa, Engelsa, prijatelj fabriknih, rokodelskih delavcev.

In v dolgovih je iskati in najti vse boleznine naše kmetije. V zadolžnici zaviti prihaja v gospodarstvo naš kmet kot samostalen gospodar. In potem mora po večjem kupiti črn kovčeg in z njim oditi iz ljubega domovja v tuje, daljne kraje. Izseljevanje, grozen kapitel v zgodovini slovenskega kmeta! — Biti »roka« in nič kot »roka«! — S svetliko, privezano na glavi, pol nag leže delati s krampom globoko doli v zemlji, ali prenašati razbeljeno železo v grozno vročih fabrikah, slovenski kmet, zaslužil si boljše življenje! Svojo ženo, otroke pustiti, jih prepustiti drugim, kar iz njih storiti hoče, grenko je! — Izseljevanje, prokleti zlodej, ki manjšaš našim kmetom veselje do kmetije, ki jih odvajaš od delovanja na njej! — O tem naj vsak Slovenec premišljuje; največja škoda, ki jo povzroča grozno izseljevanje našega kmeta na Vestfalsko in v Ameriko je to, da ubija v naših izseljencih veselje do kmetovanja. Mlad že potuje naš človek tje v Ameriko. Zaslužiti hoče, da se plačajo doma dolgovi, dote in se kaj zida. Vse iz tlakarske dobe je bilo za nič, vse se mora novo postaviti, da je človeku stanovati v pravi hiši in živini v dobrih hlevih. In drugi, tretji sinovi, ki ne dobijo domače kmetije, ti grede zgodaj stran od doma v Ameriko, malokateri se vrne z veseljem do kmetovanja v svojem srcu domov. Dekleta, lepša, trdnjša, pametnejša dekleta grede za fanti v Ameriko. Pridne matere, gospodinje so v tujini, ali izgubljene so po večjem kmetiji v domovini. V luteranski dobi so jezuiti, so avstrijske vlade dosti slovenskih protestantov izgnali iz naših dežel, puščale so s tem narodovemu organizmu, jemali mu dosti dobre krvi, ker protestanti so bili pametnejši, izobraženejši kakor katoliki, vsaj učiti so se hoteli brati, pisati in družega; — veliko škoda so ga, katoliki prizadajali s tem pregonom narodu; ali stoletno izseljevanje našega kmeta v nemške, ameriške kraje je najhujše, kar se more pripetiti narodu. In to izseljevanje je povzročilo revo, revo pa pomanjkanje občne in strokovne izobrazbe našega kmeta. Ako se to izseljevanje, ki že kakor kužna bolezen na naši kmetiji žre, ne zajezi, potem res ne bo treba več kmetijskih šol, tedaj se bo žela kakega rojaka izpolnila, da je šolanje kmetu strup.

Slovinci imamo nekaj kmetijskih šol. Po mojem mnenju so le-te najvažnejše v naših deželah in kak dober učitelj na njih, učitelj, kakor je bil naš Rihard Dolenc, mi je več vreden, kakor najduhovitejši ravnatelj gimnazije stare uravnave, ki kakih 10 abiturientov vsako leto izgajati pomaga, zraven pa veliko število fantov za uboge pisarje ali vojake, orožnike. Slovenec namreč je bil, je in bo po največ kmeti-

ški delavec, na kmetiji je pravo produktivno delo za Slovenca. Slovenec ni rad bival v obzidju mest. A poznal je spretnosti marsikaterega rokodelstva in bil je dober kmetijski delavec, kolikor je mogel biti po šoli izkustva. Je in bo pri nas nekaj industrijskega dela; ob važnem morju bivamo in ob in na njem bo Slovenec postal važen človek, ali tudi tam bo Slovenec kot kmet imel najboljšo odjemalce svojih proizvodov. Kmetija je pri nas najstalnejše, najboljše sredstvo preživljanja, vanjo še ne sili tujec, razen kar ga je na veleposestvu, vanjo morda še ne bo prodiral v doglednem času, ker ima še v svojih krajih dosti prostora. Morda pride Nemeč iz rajha, ta nima dosti kmetijske zemlje in bo moral ustaviti svoje romanje v fabrike. — In naše ozemlje je vrtnarska hiša, vse sadeže rodi in kraji so na naši zemlji, v katerih se izrejuje vse domače živali; imamo dosti razne divjačine, imamo vse vrste rib in vina, kakor si želi najrazvrajenejši jezik, goltanec. V teh naših krajih se bo vrtnarsko kmetovalo, redila bo svoje delavce kmetija na slovenskih tleh dobro, ako bodo šolanje kmetije. Za to gre! Dajmo našemu kmetijskemu fantu šolo za pridobitev občne in šole za pridobitev strokovne izobrazbe! Odprte glave so. Dajmo našemu kmetijskemu dekletu te šole, najboljše kmetice, gospodinje bodo postale! Združimo fante v kmetijskih šolah; ne veste, kako se v njih učijo strokovnih ved, kako se vadijo v njih v tehniki kmetijskih del, vadijo v disciplini; ne veste, kako se v njih zbuja ponos kmeta, veselje do kmetovanja, kako se v njih goji bratstvo mladih mož, ki imajo enako delo pred sabo, enako bodočnost! — Kdor je bil kedaj gojenec nekdanjih škofijskih konviktov, ta ima velik zaklad lepili spominov, bratskega, vzajemnega življenja in za veliko mu niso na prodaj ti spomini. — Fant je fantu učitelj in v takih družinah mladi človek spoznava, da psanezen človek nič ne pomenja, da je vse na svetu vzajemno delo, vse kar se je lepega, dobrega pripravilo in se pripravlja, vzajemno delo vseh delavcev. Vzemite mladini ta čut; vzajemnosti in oropali ste jo najlepšega in najboljše pripomoči v pridobivanju življenja v letih; trdnega dela v svoji obrti. Slovenski narod je kmetijski narod, dobra urejena kmetija ne bo potrebovala toliko jetničarjev v svojih duhovnikih in advokatih in kakor se že zavejo ti stražarji kmeta na Slovenskem, da ne postane prevzetjen; — dobra bogata kmetija na Danskem že ne potrebuje več meščanskega trgovca, ne gostilničarjev, katerih je pri nas stoletje v malem okraju, ne potrebuje advokatov in en protestantski duhovnik zadostuje tisočim kmetom. Danska kmetija je bogata, ona preječa svoje kmete bogato. Ni jim treba vsega mleka oddajati mlekarnam, kakor nekje na Slovenskem, kjer najslabši kavini, čajni surogati otrokom nadomestiti imajo mleko, jajce. Na danski kmetiji so ljudske, so kmetijske šole vseh vrst v velikem čišlu, fant in dekleta sta gojenca teh šol. Vsi stanovi se zanimajo za njo. Celo mornarji se udeležujejo predavanj na teh kmetijskih šolah. Enaka sredstva izobrazbe za fante in dekleta! In ni kmetije na svetu, na kateri bi kmetijska mladež s tolikim veseljem tekmovala, kdor bo boljše in več živil, živali izgajati pomagaj! In razveseljevanje mladih in starijih je na danski kmetiji nebeško lepo; to so prave ljudske veselice, katerim prisostvuje lepa, zdrava, dobro rejena, čedno oblačena mladina in se starejši tiho veselijo take mladine in takega razveseljevanja.

Ljubljana in Kranjsko.

— Afera Kamile Theimerjeve postaja čudno romantična. Snuočnji »Slov. Narod« priobčuje sledečo kuriozno vest: »Zaupno vam naznanjam, da si nekateri gospodje belijo glave, kako bi dobili v roke pisma, ki jih ima g. Theimerjeva. Na Dunaju je dosti barab, ki bi pri njej vlomile, da bi pisma ukradli. Pri ti priliki bi se lahko še kaj hujšega zgodilo. Prosim mijno, da to dami naznanite. Ignotus.« To je vsebina dopisnice, ki jo je dobilo uredništvo »Slov. Naroda« in je meni poslalo. Kakor se to na prvi pogled neverjetno zdi, popolnoma izmišljeno to svari morda le ne bo. Ker sem bila v zadnjem času opetovano posvarjena in sicer od popolnoma resne parlamentarne strani, je navse-

zadnje le mogoče, da kdo celo na kaj takega misli, saj imam s pismi, ki jih hranim, ne le eksistenco gotovih gospodov v rokah, nego cele stranke in saj je npravi nivo gotovih gospodov kakor se je že pokazalo med mojo časniško kampanjo, zelo nizek, da se pa gotovi gospodje in barabe, ki naj se angažirajo, ne bodo zastojni potrudili napraviti pri meni, ne ravno nenevarnem vlom; jim tem potom naznanjam, da dotična pisma že nekaj dni niso več v mojem stanovanju, nego sem jih s spomenico o vzrokih mojega časopisnega boja izročila njega ekscelenci gospodu justičnemu ministru. Kar se tiče dopisnice same, sem jo po nasvetu justičnega ministrstva takoj poslala na mesto, ki je za take stvari kompetentno in ki bo storilo nadaljne korake. Nekaj veselega je pa le na tem dogodku;

NESREČA NA LETALIŠČU.

Dunaj, 23. Včerajšnji dan na letališču pri Aspernu je bil nesrečen. Pri prvem poletu je nenadoma samolet inženirja Stangerja, ki je imel s seboj mornariškega poročnika Viljema Nepalleka, trčil v stroj Francoza Molla. Ta je sicer izkušal umakniti svoj samolet, ali bilo je prepozno. Nagnil je še svoj aparat na stran, karambola pa ni mogel preprečiti. Molla je imel veliko rano nad desnim očesom, ki je močno krvavela, ni pa nevarna. Drugače je bilo na drugi strani. Stangerjev aparat je popolnoma razbit; Nepallek je ležal ves krvav in nezavesten na tleh, dva koraka dalje je ležal inženir Stanger v krvi. Nepallek ima prebito črepinjo, zdrobljeno čeljust in pretresene možgane. Njegove poškodbe so skrajno nevarne. Stanger ima zlomljeno nosno kost in več prask, ali njegovo stanje ni nevarno. Športni odbor izjavlja, da je nesrečo zakrivil Stanger, ker se je dvignil v zrak, ko ni bil na vrsti in potem letel v napredni smeri.

Zadnji dan.

Dunaj, 23. Danes se je zaključil letalni teden. Obisk je bil izredno velik.

SAMOMOR PODPOLKOVNIKA.

Dunaj, 23. Podpolkovnik Lebel od VII. oddelka v vojnem ministrstvu se je danes dopoldne v uradu ustrelil. Pravi, da je bil Lebel že dlje časa zelo potr in da je bila njegova družina v velikih skrbeh zanj. Pred kratkim je prišla njegova soproga v vojno ministrstvo in prosila, da naj pregovore Lebla, da gre na dopust. Predstojnik VII. oddelka je nato Leblu priporočil, naj vzame dopust. Lebel je izjavil, da poide na dopust, ko izvrši nekatera nujna dela. Nato je pa le prošil za trimesečen dopust, ki so mu ga tudi dovolili. Danes bi bil moral nastopiti dopust. Prišel je od osmih v urad, nekaj časa delal in se nato ustrelil z repetirno pištolo. Lebel je bil strokovnjak za puške in je služil 35. leto.

Dunaj, 24. O Leblvem samomoru še poročajo: Lebel je prišel v urad in se pogovarjal s tovariši. Nato je imel službeni razgovor s predstojnikom oddelka Kisom. Potem je odšel v svojo sobo, rešil dva akta, ki so ju pozneje našli na njegovi mizi. Ko so hoteli vstopiti v njegovo sobo, so videli, da je soba od znotraj zaklenjena in so siloma odprli vrata. Na stolu pred pisalno mizo je sedel Lebel s strelno rano v prsih, brovning je ležal na tleh. Od oficijelne strani zatrjujejo, da je vzrok samomora doslej nepojasnjen. Vojaška komisija je takoj preiskala sobo in pisalno mizo, ako ni pustil samomorilec kakšna poslovilna pisma. Našli niso ničesar. Lebel je bil oženjen in oče treh otrok. Njegovo truplo so prepeljali v garnizijsko bolnišnico.

ŽELEZNIŠKA NEZGODA V BOSNI.

Sarajevo, 24. Pri železniški nezgodi pri Prenju so se ponesrečili: četovodja Folkenvok iz Stajerskega, lajtnant Emanuel Mašek od 51. pehotnega polka in gospodična Pavla Winklerjeva z Dunaja.

TURŠKA ZAROTA.

Dvajset smrtnih obsodb.

Carigrad, 24. V procesu proti morilcem Mahmud Ševketa je vojno sodišče 20 obtoženec obsodilo na smrt; med njimi pa je osem konumaciranih. Med obsojenci je tudi Damad Salih paša. Sultan doslej še ni potrdil sodbe.

Princ Sabah Edin.

Carigrad, 24. Princ Sabah Edin je poslal vojaškemu guvernerju pismo, v katerem pravi, da ni imel z atentatorjem nobenih stikov. Pač pa so ga bili prosili za denarja.

PORTUGALSKI SOCIALISTI.

Lizbona, 23. Danes se je v Oportu otvoril kongres socialistične stranke. Navzočih je 150 delegatov. Poslanec sodrug Manuel Silva je podal poročilo o položaju in naglašal, da zahtevajo razmere v deželi, da dobe socialisti v vseh javnih zbiorih močno zastopstvo.

EKSPLOZIJA.

Dva delavca mrtva.

Essen, 24. V vestfalsko anhaltski tovarni za razstreljiva je včeraj eksplodirala večja množina dinamita in je razdejala vse poslope. Dva delavca sta mrtva, mnogo je težko ranjenih.

NESREČA ALI UMOR?

Berlin, 24. Včeraj so našli pred neko hišo v Gutenbergovi ulici v Charlottenburgu 20letno služkinjo Ano Müllerjevo s strelno rano v vratu mrtvo ležati. Neki policist je pravil, da sta ga dva neznanca ob kritičnem času vprašala za kakšnega zdravnika. Pozneje sta se na policiji zglasila dva moža in pripovedovala, da sta spremljala dekle na dom in ji kazala revolver. Pri ogledovanju se je samokres sprožil in krogla je zadela dekle v vrat. Iskala da sta zdravnika, pa nista našla nobenega. Oba moža sta z Ogrskega doma; pišeta se Grünfeld in Groß ter obiskujeta trgovsko visoko šolo. Z Ogrskega sta pobegnila. Policija je Grünfelda izpustila, Groß pa ji je sumljiv in ga je pridržala.

MAROČANSKA VOJNA.

Španska zmaga.

Madrid, 24. Višji komisar v Tetvanu poroča, da je španska kolona v nedeljo naletela v okraju Burbon Evriah na močan oddelek Kabitov. Vnel se je ljut boj, v katerem so Španci popolnoma porazili sovražnika. Nato so se vrnili v svoj tabor. Španci imajo dva mrtva in 35 ranjenih, med njimi več častnikov.

DEVET OSEB UTONILO.

Newmadrid (Missouri), 23. Inšpekcijsko la-dijo, last vlade, je silen vihar razbil. Devet oseb je utonilo.

KONČANA STAVKA.

Milan, 24. Stavka v tovarni za avtomobile v Turinu je končana. Trajala je tri mesece.

VOJNA NEVARNOST MED ZAVEZNIKI.

Pašičeva demisija.

Belgrad, 24. Tukajšnje časopisje pravi, da je ruski poslanik Hartwig že v petek izročil srbski vladi kategoričen poziv ruske vlade, naj brezpogojno in brez pridržka pritrudi razsodbi, ki jo izreče ruski car. V soboto je imel ministrski svet sejo in Pašič je živahno nastopil za to, da se izpolni ruska zahteva, ker bi bila vojna z Bolgarsko neizogibna. Nekateri ministri so odgovarjali, da bi Srbija s tem zapustila svoje stališče. Vojni minister general Bojanović je upozorjal, na razpoloženje armade (kako znajo taki ljudje svoje mnenje in mišljenje peščice slavohlepnih oficirjev prikazovati kot »razpoloženje armade«! Seveda na Bolgarskem ni nič boljše!) — Ker noče na noben način opustiti s krvjo osvojenega ozemlja. (Torej na kri že kri!) Bojanović je odklonil vsako odgovornost za posledice in je ponudil Pašiču svojo demisijo. Pridružila sta se mu justični minister Poličević in poljedelski minister Kosta Stojanović. Ker se je pokazalo tako nasprotje v krilu vlade, je ministrski predsednik Pašič predložil kralju demisijo celokupnega ministrstva. Kralj je povabil predsednika skupščine Andro Nikolića in vodjo mladoradikalne stranke Ljubo Davidovića k sebi. Nikolić je svetoval, naj se zasliši mnenje skupščine. Davidović je izrekel mnenje, da naj se sestavi nova vlada zopet iz staroradikalne stranke, ker bodo vse opozicionalne stranke podpirale vlado, ki bo zastopala življenske interese Srbije.

(V Srbiji je nekoliko petelinov in na Bolgarskem je nekoliko petelinov. Ti kukurikajo tako glasno, kakor da bi bili po vsej deželi sami petelini. In ker bi se petelini za vsako ceno radi tepli, bi bilo najbolje, zbrati srbske in bolgarske peteline, pa naj se med seboj ravšajo, kolikor jih veseli. Naroda naj pa puste v miru. Zakaj če petelini ne bi kukurikali in če jih nekateri perverzni prijatelji takih bojev ne bi hujskali, bi se Srbi in Bolgari prav kmalu pobotali — pa še »blagodušnega carja« ne bi bilo treba.)

Spalajković zunanji minister?

Belgrad, 24. Srbski poslanik v Sofiji Spalajković se mudi od nedelje tukaj. Ministrskemu predsedniku Pašiču je poročal o stališču Bolgarske napram zadnjim srbskim predlogom. Nato ga je kralj sprejel na avdienci. V novi vladi ima Spalajković boje prevzeti ministrstvo za zunanje zadeve.

Srbija mobilizira Arnavte?

Valona, 24. Poročila, ki jih je dobil Isa Boletincev, pravijo, da je poklicala Srbija na tisoče Albanec pod orožje in jih poslala na bolgarsko mejo.

Pošljite naročnino,

če je še niste!

Novice.

* **Železniška nesreča.** Iz Sarajeva, dne 23., poročajo: Ponoči ob dveh je vsled padca skale na tir pri postaji Prenj ponesrečil osebni vlak. Ker je premalo čuvajev na tej progi, niso mogli strojevodje pravočasno o nezgodi opozoriti. Prevrnila se je lokomotiva in prvi vozovi. Kurjač in uradnik N. Huša, oče osmih otrok, sta bila ubita, tri osebe težko, veliko lahko ranjenih. Med ranjenimi se nahajajo: trgovec Kovačević iz Tuzle, neki Weiß iz Sarajeva, Handrak iz Sarajeva, žena železniškega nadinspektorja Michla, prometni kontrolor Hermanek, strojevodja Cerlanth, vlakovodja Folkenvok iz Stajerskega, neki Hamdja iz Tuzle, Dunajčanka Pavla Winkler, Ana Martinovič, poročnik Mašek od 51. polka v Mostaru. Štirje vlaki z zdravniški in obvezami so se odpeljali iz Mostarja in Konjice na kraj nesreče. Vsled padca skale se je porušil tudi nek mali most čez Narento.

* **Velik požar v Carigradu.** V okraju Kasim Paša v Peri je zgorelo 40 hiš, ki so bile večinoma lesene.

* **Družina strada — oče v norišnici.** „Hrvatski Dnevnik“ poroča: „Predvčerajšnjem je zblaznel v Novem Sarajevu vojak — rezervist rumunske narodnosti in so ga vojaki zvezanega odpeljali v bolnišnico. Prijatelj tega vojaka je povedal, da so povzročila blaznost rezervista poročila njegove družine, ki živi doma v največji bedi. Obenem nam je povedal, da ta slučaj ni osamljen v poslednjem času med vojaštvom.“ — Avstrijska vojna uprava uvaže veliko trpljenje vojaštva ob meji in je podelila vsakemu rezervistu, ki je bil zadnje mesece v aktivni službi — spominski križec!

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Posestvo se prodaja

zaradi bolezn pod zelo ugodnimi pogoji in sicer: Hiša št. 213 na Glincah z gostilniško koncesijo in opravo vred, krasen vrt, acetijska luč itd. — Hiša št. 20 na Glincah z prodajalniškimi prostori, pripravna za vsako trgovino ker leži ob Tržaški cesti. — Hiša št. 116 na Glincah istotam z veliko delavnico. Več se izve pri lastniku Jos. Tribuč-u na Glincah št. 37.

Idrija!

V „Grapi“ prodaja se pod zelo ugodnimi pogoji hlev s šupo. Na hlev bi se lahko z malimi stroški zidalo še eno nadstropje za stanovanje. Poleg hleva je tudi mali vrtiček. Ceno in pogoje se izve v okrajni hranilnici in posojilnici v Idriji.

Delavska hranilnica in posojilnica v Gorici

registrovana zadruga z omejenim jamstvom vabi na

III. redni občni zbor

ki se vrši

v nedeljo 29. junija ob 9. dopoldne v prostorih zadruge v Gorici Via Tre Re 16/1.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrditev letnega računa.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Sklepanje o predlogih članstva.

K obilni udeležbi vabi

Odbor.

Pisarnovodjo

in

izurjeno stenografino

išče

odvetnik dr. Fran Šolar

v Trstu, ulica Farneto št. 1/II.

Nastop takoj.

Naznanilo in priporočilo.

Čenjenemu občinstvu vljudno naznanjava, da sva otvorila popolnoma prenovljeno

gostilno Krušič prej Peklaj

Točila bodeva najpristnejša dolenska in goriška vina iz dobro znane Müllerjeve kleti. — Na razpolago so vedno gorka in mrzla jedila.

Za obilen obisk se toplo priporočata

Ivan in Ana Krušič

Moderne srajce -- bele in barvaste,

tenniske, lovske, hribolazke, mrežaste, in vse druge vrste z ovratnikom in brez ovratnika, spalne srajce, trdi in mehki ovratniki, zaplestnice, naprsniki, dolge in kratke spodnje hlače, majice, nogavice itd. vse v največji izbiri in najboljši kakovosti po zelo skromnih in stalnih cenah

z 10% popustom

v modni in športni trgovini

P. Magdič, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

St. 1378.

Razpis.

Mestna občina v Idriji namerava svoje poslopje št. 509 dograditi v stanovanjske namene. V to svrhu se razpisuje oddaja del, ki so proračunjena kakor sledi:

1. Zidarska dela	45774 K 46 v
2. Tesarska dela	10506 „ 80 „
3. Krovsko dela	3143 „ 50 „
4. Kleparska dela	4068 „ 66 „
5. Mizarska in ključavničarska dela	9236 „ 80 „
6. Pleskarska dela	1435 „ 50 „
7. Steklarska dela	902 „ — „
8. Pečarska dela	2272 „ — „
9. Slikarska dela	1068 „ 30 „
10. Razno	556 „ 23 „
Skupaj	78964 K 25 v

Od vsote za zidarska dela se odračuni vrednosti že stoječega zidišča, ki se bo moglo porabiti pri novi zgradbi.

Pismene, vsa ali posamezna dela obsegajoče ponudbe z napovedjo popusta ali doplačila v odstotkih na enotne proračunjene cene, se naj dološljejo

do 30. junija 1913

županstvu v Idriji.

Ponudbe, kolekovane s kolekom za eno krono, je doposlati zapečatenih z napisom: „Ponudba za prevzem zgradbe občinskega poslopja št. 509 v Idriji.“

V ponudbi mora poudnik izrečno izjaviti, da so mu stavbni pogoji v vsej vsebini znani in da se jim v slučaju prevzema zgradbe brezpogojno ukloni.

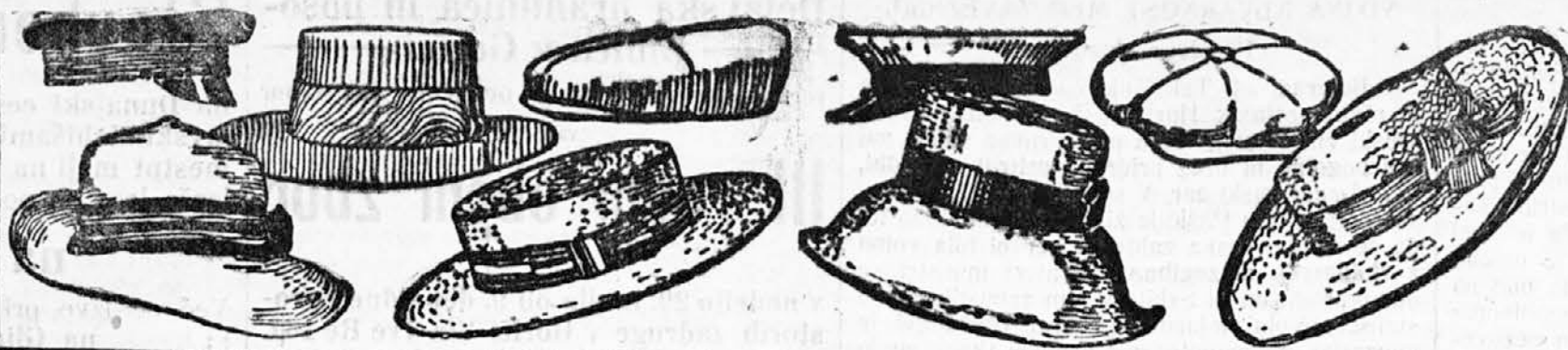
Ponudbi je dodati kot varščino 10 odstotnih stavbnih stroškov v gotovini ali v sirotinsko varnih papirjih po kurzni vrednosti.

Občinski odbor ima pravico izbrati ponudnika ne glede na višino ponudbe ali cene. Načrti, proračun in stavbni pogoji so na vpogled v občinski pisarni v Idriji.

Mestno županstvo v Idriji,

dne 17. junija 1913.

Župan: Ivan Straus.

Delavske konsumne zadruge za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu

(registrovana zadruga z omejenim jamstvom)

Vsled velikega dohoda blaga v

skladišče za oblačila

ulica Raffineria števil. 3

so štirje oddelki:

konfekcija - manufaktura == pokrivala - obuvala ==

popolnoma oskrbljeni z zadnjimi novostmi za nastopajočo

pomladansko in letno sezono.

Cene:

Konfekcijski oddelek:

	meter od	do
Otove obleke za moške iz najmodernejšega blaga	K 22-80	naprej
Otove obleke za dečke	16-50	
Otove obleke za dečke s kratkimi blacami	12-	
Kostumi za otroke	6-	K 15-
Površniki in raglani za moške	28-	50-
Moške obleke iz platna	14-50	naprej
Obleke za dečke	9-	
Kostumi za otroke	4-40	

Sacco Alpagas črni, modri in sivi v veliki izbiri.

Obleke po meri:

izgotovljene v lastni krojstnici po najnovjših vzorcih in v najfinem rezu ter natančno izdelane.

	meter od	do
Moške obleke ševlota	K 48-	naprej
Moške obleke iz počesane volne	52-50	
Moške obleke iz počesane volne, modre	48-	
Moške obleke iz črnega priketeta itd.	55-50	
Površniki in raglani za moške	55-	

Oddelek manufaktur:

	meter od	do
Volmeno blago za ženske obleke:		
Ševlot modri in barvani	K 2-	K 4-50
Drap de Dame	2-10	3-50
Gross de Coth	4-50	7-
Alpaca (lister)	2-20	4-
Popelina, v barvah in črni	2-20	3-40
Volle iz volne	1-28	1-60
Mousseline, gladki in risani	2-	3-50

Svilnato blago:

	meter od	do
Ponges v barvah	K 1-10	K 1-50
Duchesse za bluze	2-20	3-
Svile in mousseline v izpreminjavalnih barvah	1-60	3-30
Svile za podloge v barvah	1-60	2-20
Topelin-Eolienne	5-20	6-
Duchesse Brillant, gladki	3-	naprej
Svila liberty, črtana	3-40	
Taffetas visoki za krila	2-80	K 4-
Croise iz svile v izpreminjavalnih barvah	3-80	naprej
Taffetas črtan (novost za bluze)	2-80	K 4-

Blago iz platna:

	meter od	do
Panama, beli in barvani	K -96	K 1-80
Etamine, barvan (visokost 120 cm)	2-	
Marquesette iz črne volne	4-	
Eponge, beli in barvani	3-	
Volle iz bombaža	-52	-70
Brillant, beli in barvani	-72	
Brillant prozorni	1-20	
Tercalle v najlepših risbah	-52	-90
Battiste gladki in risani	-80	1-20
Liberty za bluze	1-10	1-30
Serpe iz platna in šali (fantasie)	4-50	9-
Serpe iz barvanč garze	3-50	5-

Čipke za bluze in okraske	1-	6-
Vrhutega se izdelujejo ženske obleke	36-	naprej

Oddelek pokrival:

	komad od	do
Mornarske kape iz slame za dečke	K 1-50	K 9-20
Slamniki garnirani za otroke in dečke, zadnji vzorec	3-	11-
„Veslarske“ kape iz slame za dečke in moške	2-	naprej
Slamniki, katere se lahko zvije v različnih oblikah	2-	
Slamniki, panama za moške	15-	K 40-
Klobuki iz platna za moške in dečke	1-50	naprej
Klobuki iz platna, garnirani za otroke in dečke	3-90	naprej
Kape iz sukna in iz platna za dečke	-80	3-
Mornarske iz platna, bele in naravne, za oprati	1-80	naprej
Kape iz platna in svile za moške	1-	5-
Burski klobuki iz kože in platna za dečke	1-	6-
Klobuki iz klobučevine letni od prvih italijanskih tovarn	3-	9-
Klobuki trdi (katranirani) od l. zadruga klobučarjev na Danju	4-60	10-50
Specialiteta trdih klobukov angleških in francoskih	-	11-50
Dežniki iz pavole za moške in ženske	2-80	4-
Dežniki iz polžide	4-60	8-
Dežniki iz žide	9-	12-
Dežniki-palice za moške	11-80	11-40 15-
Palice za izprehod	-80	naprej

Oddelek obuval:

Specialiteta ameriških obuval iz ševroa in boks kalp.

	par od	do
Čevlji „Derby“ za moške	K 11-90	K 15-
Čevlji z gumbi, krasni	13-	16-
Čevlji „Triumph“	12-80	15-80
Čevlji z elastičnimi stranicama	8-70	13-
Ženski čevlji ameriške in francoske forme.		
Ženski čevlji „Oscarina“	K 10-40	K 13-
Ženski čevlji „Chevreux“	10-	15-80
Ženski čevlji „Chevette“	9-80	12-

Čevlji za dečke v vseh oblikah:

	meter od	do
Čevlji „Derby“ z gumbi, „Triumph“ itd.	K 7-	K 11-
Čevljički za otroke	1-20	5-
Čevlji, nizki ameriški, črni in barvani za dečke in moške	11-50	16-
Čevlji nizki za ženske, črni v barvah iz Chevreux-a in Oscarie:		
Čevlji nizki za ženske, „Derby“	K 9-	K 14-
Čevlji nizki za ženske z gumbi	9-20	15-80
Čevlji nizki za ženske, odprti	7-40	11-70

Obuvala za otroke — čevlji fantasia, v barvah in beli — sandali — čevlji iz platna itd.

Skladišče za oblačila je odprto ob delavnikih od 8. zjutraj do 1. popoldne in od 3. do 7. zvečer: ob praznikih od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Ravnateljstvo.

